

Vergaderjaar 2008–2009

31 924 IXA

**Jaarverslag en slotwet van Nationale Schuld
2008**

Nr. 6

LIJST VAN VRAGEN EN ANTWOORDEN

Vastgesteld 8 juni 2009

De vaste commissie voor Financiën¹, heeft over het jaarverslag van Nationale Schuld 2008 (31 924 IXA, nr. 1) de navolgende vragen ter beantwoording aan de regering voorgelegd.

De vragen zijn op 28 mei 2009 voorgelegd. Bij brief van 4 juni 2009 zijn ze door de minister van Financiën beantwoord.

De voorzitter van de commissie,
Blok

De griffier van de commissie,
Berck

¹ Samenstelling:

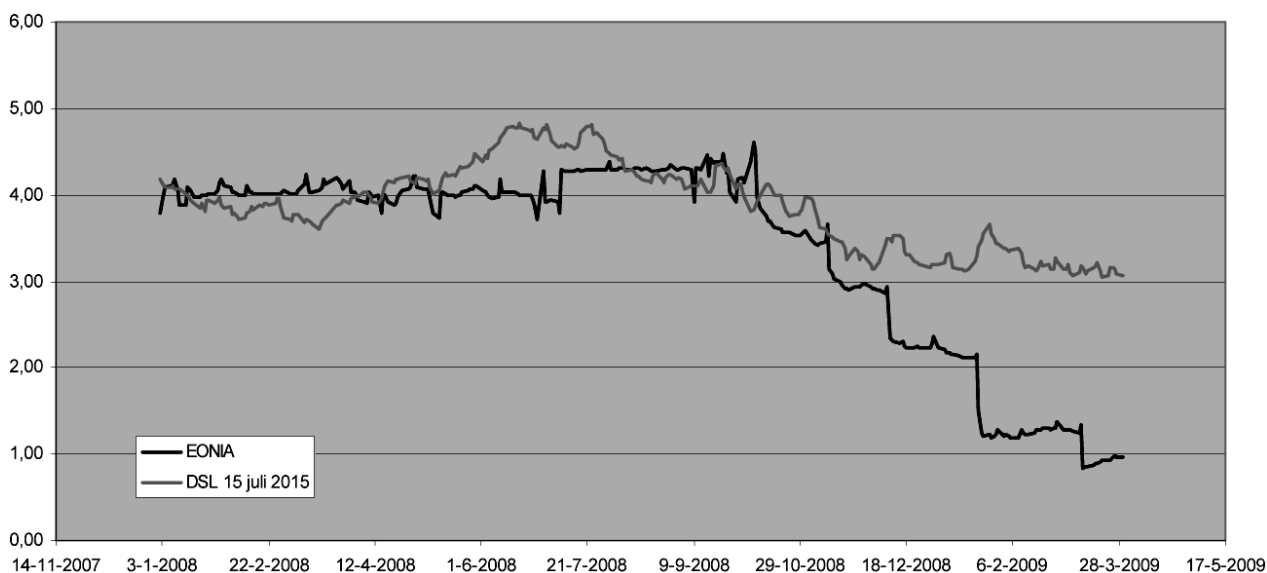
Leden: Van der Vlies (SGP), Blok (VVD), voorzitter, Ten Hoopen (CDA), ondervoorzitter, Weekers (VVD), Van Haersma Buma (CDA), De Nerée tot Babberich (CDA), Haverkamp (CDA), Dezentjé Hamming-Bluemink (VVD), Omtzigt (CDA), Koşer Kaya (D66), Irrgang (SP), Luijben (SP), Kalma (PvdA), Blanksma-van den Heuvel (CDA), Cramer (CU), Van der Burg (VVD), Van Dijck (PVV), Spekman (PvdA), Gesthuizen (SP), Ouwehand (PvdD), Tang (PvdA), Vos (PvdA), Bashir (SP), Sap (GL) en Linhard (PvdA).

Plv. leden: Van der Staaij (SGP), Remkes (VVD), Pieper (CDA), Aptroot (VVD), De Vries (CDA), Van Hijum (CDA), Mastwijk (CDA), Elias (VVD), De Pater-van der Meer (CDA), Pechtold (D66), Kant (SP), Ulenbelt (SP), Van der Veen (PvdA), Smilde (CDA), Anker (CU), Nicolai (VVD), De Roon (PVV), Kuiken (PvdA), Karabulut (SP), Thieme (PvdD), Heijnen (PvdA), Roefs (PvdA), Van Gerven (SP), Vendrik (GL) en Smeets (PvdA).

1

Kunt u een overzicht geven van het verloop van de effectieve rente die de Nederlandse Staat betaalt op de geld- en kapitaalmarkt sinds 2007?

In de onderstaande figuur is het EONIA tarief en het effectieve rendement op de DSL met afloopdatum 15 juli 2015 weergegeven. Op de kapitaalmarkt financiert de Nederlandse Staat zich met DSLs. Daarbij worden renteswaps afgesloten om het renterisico bij te sturen. Effectief financiert de Nederlandse Staat zich tegen het 7-jaars rendement. De DSL 2015 is een oude 10-jaars lening die in 2008 een resterende looptijd van ca. 7 jaar had. Op de geldmarkt financiert de Nederlandse Staat zich tegen daggeldrente, dit is de Euro Overnight Index Average, afgekort EONIA.

2

Acht u het risico aanwezig dat een van de kredietbeoordelaars de rating van Nederland zal verlagen of mogelijk zal verlagen a.g.v. de interventies in de financiële sector, zoals met het Verenigd Koninkrijk is gebeurd?

Op 21 mei jl. heeft kredietbeoordelaar Standard & Poors (S&P) de «Stable outlook» veranderd naar «Negative Outlook» voor het Verenigd Koninkrijk (VK). De rating voor het VK blijft onveranderd AAA. S&P acht de kans dat de rating van het VK daadwerkelijk zal worden verlaagd één op drie. De aanpassing van de Outlook van het VK is niet alleen het resultaat van de interventies in de financiële sector, maar ook van de verslechterende budgettaire positie van het VK in de afgelopen paar jaar. Overigens geven andere kredietbeoordelaars het VK ook een AAA-rating.

Het is onwaarschijnlijk dat de kredietbeoordelaars de rating van Nederland zullen verlagen a.g.v. de interventies in de financiële sector. Op 13 januari jl. heeft S&P een rapport uitgegeven waarin de AAA-rating van Nederland en de «Stable Outlook» worden bevestigd. Op dat moment waren de meeste financiële interventies al aangekondigd. Volgens S&P is Nederland op middellange termijn zeer kredietwaardig en kan het genoeg weerstand bieden tegen bijna alle te verwachten negatieve economisch, politieke en financiële risico's.

3

Zijn de verkregen onderdelen van Fortis op dit moment winstgevend? Zo ja, weegt het rendement van de verworven onderdelen van Fortis op dit moment op tegen de extra lasten van de verhoogde staatschuld?

Het is op dit moment nog niet te voorspellen of Fortis Bank Nederland, Fortis Corporate Insurance en ASR Nederland over het lopende jaar een positief resultaat zullen draaien. Daarbij moet ook worden bedacht dat voor Fortis Bank Nederland een integratie met een gedeelte van het huidige ABN AMRO wordt beoogd, die bijzondere lasten met zich mee zal brengen.

Meer in het algemeen moet worden opgemerkt dat de deelneming in deze vennootschappen niet is ingegeven door een winsttoegmerk, maar door de noodzaak het financiële systeem te stabiliseren. In die context ligt het niet voor de hand een half jaar na de transactie de financiële resultaten af te zetten tegen de financieringslasten.

4

Hebben, naast BNP, al andere partijen interesse getoond in de overname van onderdelen van Fortis, die op dit moment in handen zijn van de Nederlandse Staat?

Ja. Uw Kamer is inmiddels geïnformeerd over de verkoop van Fortis Corporate Insurance.

5

Bent u, indien er een positief bod komt, voor een snelle verkoop van de onderdelen van Fortis die op dit moment in handen van de Nederlandse Staat zijn?

Zonder vooruit te lopen op verdere afstoting van deze ondernemingen, moet worden benadrukt dat de deelneming heeft plaatsgevonden om redenen van algemeen belang, namelijk de stabilisering van het financiële systeem. Dit belang zal moeten worden gewaarborgd alvorens een verkoop aan de orde komt. Ik zal per brief terugkomen op de voorwaarden waaronder een exit zou kunnen plaatsvinden.

6

Wat is het verschil tussen de staatsschuld conform EMU-definitie en de EMU-schuld?

Het verschil tussen de staatsschuld conform EMU-definitie en de EMU-schuld is gelegen in de reikwijdte van de begrippen. De staatsschuld conform EMU-definitie is onderdeel van de EMU-schuld. Naast de staatsschuld, omvat de EMU-schuld ook de schuld van de sociale verzekeringsfondsen, de lokale overheid en het niet-rijk deel van de centrale overheid. Het niet-rijk deel van de centrale overheid omvat met name organisaties die landelijk opereren, zoals bijvoorbeeld universiteiten. De plafondwaarde voor de schuld van 60% heeft betrekking op de EMU-schuld.

7

Hoe hoog is de staatsschuld uitgedrukt in percentage van de omvang van de Rijksbegroting respectievelijk de collectieve uitgaven?

De staatsschuld 2008 conform EMU-definitie bedraagt 143% uitgedrukt in procenten van de uitgaven van de Rijksbegroting en 111% uitgedrukt in procenten van de collectieve uitgaven.

8

Wat is de ratio van de 7-jaars gecentreerde portefeuille? Waarom specifiek 7 jaar en niet korter of langer? Graag uitleg.

Het huidige risicokader, de beoogde afruil tussen kosten en risico, is afgestemd op de verwachting dat de schuldquote verder zou dalen. De keuze voor een 7-jaars gecentreerde portefeuille als benchmark leidt tot een verkorting van de schuldportefeuille (gebaseerd op verwacht trend van de schuld). De keuze voor bijvoorbeeld een 10-jaars gecentreerde portefeuille zou hebben geleid tot een verlenging en is gemiddeld genomen duurder. Daar staat tegenover dat de keuze voor een kortere looptijd risicovoller is. Met de keuze voor de 7-jaars benchmark werd de oude beleidslijn voortgezet, maar naar verwachting wel tegen gemiddeld geringere kosten en kleiner risico. Voor meer informatie wordt verwezen naar het rapport «Risicomangement van de staatsschuld» (bijlage bij Tweede Kamerstuk 31 273, nr. 1, vergaderjaar 2007–2008).

De huidige budgettaire situatie is extremer dan de meest onwaarschijnlijke scenario's die zijn doorgerekend. Dit roept de vraag op of het risicokader, vormgegeven in een 7-jaars gecentreerde portefeuille, nog aansluit bij de huidige situatie. De komende maanden zullen daarom gevolgen voor het risicokader in kaart worden gebracht.

9

De vlottende schuld is fors toegenomen. € 32,5 mld. is voor financiering van het reguliere tekort en andere maatregelen naar aanleiding van de kredietcrisis geweest. Kan dit bedrag worden gespecificeerd?

De totale mutatie vlottende schuld bedroeg € 32,3 mld. in 2008 (tabel 3 op pagina 15 van het jaarverslag Nationale Schuld). De mutatie is opgesplitst in gevolgen van verstrekte leningen aan Fortis Bank Nederland en financiering daarvan (tabel 3b op pagina 19) en een sluitpost van € 32,5 mld. (tabel 3a op pagina 18). Deze post bestaat uit het regulier tekort, andere maatregelen naar aanleiding van de kredietcrisis (zie tabel 2b op pagina 12) en toerekeningsverschillen. Er is geen nadere uitsplitsing beschikbaar omdat we alleen het resultaat op treasury-activiteiten voor Fortis Bank Nederland inzichtelijk wilden maken.

10

Een fors deel van de vlottende schuld bestaat uit European Commercial Papers. Zo wordt een grotere markt en goedkopere funding bereikt. Dit heeft echter een valutarisico tot gevolg, maar om dit risico op te heffen worden er valutaswaps afgesloten. Kan tot in detail worden uitgelegd wat er met een valutaswap gebeurt?

Een valutaswap is een financieel instrument om het valutarisico af te dekken. Indien de Nederlandse staat Euro Commercial Paper (CP) uitgeeft in dollars, dan loopt zij op dat moment een valutarisico: als de dollar meer waard wordt, wordt de CP gemeten in euro's ook duurder. Om dit risico af te dekken sluit de Nederlandse Staat een valutaswap af. Bij een valutaswap komt de Nederlandse Staat met een bank overeen de dollars voor euro's te ruilen tegen een vooraf afgesproken koers en op een bepaald tijdstip. Indien de koers van de dollar dan verandert, heeft dit dan geen invloed op de financieringskosten voor de Staat.

11

Heeft het valutarisico geleid tot lasten? Zo ja, hoeveel? Is het valutarisico met de huidige hevig wisselende koersen nog wel veilig om aan te gaan?

Het valutarisico wordt afgedekt door valutaswaps (zie vraag 10). Deze valutaswaps zorgen ervoor dat de financieringskosten op Euro Commer-

cial Paper niet meer onderhevig zijn aan de huidige hevig wisselende koersen. De Nederlandse Staat ontvangt en betaalt dan in dollars en ruilt dit bedrag om voor euro's tegen een vooraf afgesproken koers op een vooraf afgesproken tijdstip.

Door het valutarisico geheel af te dekken, kan Nederland door te financieren in dollars toch een vast rentepercentage in euro's vastleggen. De tegenwaarde van de terug te betalen dollars in euro's zijn reeds vastgelegd bij het aangaan van de transactie.

12

Het Agentschap van Financiën vervult op dit moment een tijdelijke treasuryfunctie voor Fortis Bank Nederland daar de treasuryfunctie van de Fortis Holding meeverkocht was aan RBS. De treasury-activiteiten aan Fortis Bank Nederland (FBNL) kosten de staat 687 mln. Wat zal er met dit bedrag gaan gebeuren?

Fortis Bank Nederland was afhankelijk van de treasuryfunctie van Fortis Bank SA/NV (Brussel). Vanaf het moment dat de Staat aandeelhouder is van Fortis Bank Nederland vervult het Agentschap daarom een tijdelijke treasuryfunctie voor Fortis Bank Nederland. Het is de bedoeling dat Fortis Bank Nederland zo snel mogelijk zelfstandig financiering aantrekt.

Het totaal resultaat van de treasury activiteiten voor Fortis Bank Nederland ten opzichte van de benchmark was voor 2008 negatief (€ 878 mln.). Dit ondanks een positief resultaat voor de begroting in datzelfde jaar (€ 149 mln.). Zie tabel 3b op pagina 19 en 20 van het jaarverslag Nationale Schuld. Het negatieve resultaat is opgebouwd uit een bijdrage van korte en lange leningen aan Fortis Bank Nederland (€ 191 mln.) en een bijdrage als gevolg van financiering daarvan met onder andere onderhandse plaatsing van Floating Rate Notes (FRNs) bij Fortis Bank SA/NV (€ 687 mln.). Zie tabel 4b op pagina 25 van het jaarverslag Nationale Schuld.

De negatieve bijdrage van de FRNs betreft een ongerealiseerd verlies. Bij voortijdige aflossing is dit het resultaat dat zou worden gerealiseerd. Dit resultaat kan ook worden geïnterpreteerd als de contante waarde van dat deel van de verwachte rentelasten op de onderhandse geplaatste leningen dat hoger is dan de verwachte rentelasten in de benchmark. Het verlies geeft een schatting over de toekomstig te realiseren verliezen. Naarmate de resterende looptijden van de FRNs korter worden, wordt ceteris paribus het ongerealiseerde resultaat geleidelijk gerealiseerd.

13

Krijgt de staat dit bedrag te zijner tijd terug?

Het antwoord op vraag 13 hangt samen met het antwoord op vraag 12.

Het resultaat van de onderhandse plaatsing van Floating Rate Notes (FRNs) bij Fortis Bank SA/NV (Brussel) ten opzichte van de benchmark betreft een ongerealiseerd verlies (€ 687 mln.), m.a.w. de lasten daarvan zijn nog niet genomen. Naarmate de resterende looptijden van de FRNs korter worden, wordt het ongerealiseerde resultaat geleidelijk gerealiseerd en zichtbaar in de rentelasten, m.a.w. de lasten worden in latere jaren verantwoord.

14

Zal FBNL haar eigen treasury-activiteiten voor haar rekening gaan nemen? Zo ja, wanneer?

Ja. FBNL bouwt sinds de separatie van Fortis Bank SA/NV capaciteit op om de eigen treasury-activiteiten volledig op zich te kunnen nemen. Met

FBNL is de afspraak gemaakt dat eind 2009 FBNL de korte leningen volledig aflost.

15

Hoeveel verwacht de staat tot die tijd nog aan kosten te maken aan treasury-activiteiten?

Zie vraag 12 voor een uitleg bij het negatieve resultaat van de treasury-activiteiten ten opzichte van de benchmark in 2008. Op de totale treasury-activiteiten (leningen en financiering daarvan) is in 2008 overigens sprake van een positief resultaat van € 149 mln. voor de begroting. Er zijn netto rentebaten gerealiseerd. Over de resultaten voor 2009 zal ex post in het jaarverslag worden gerapporteerd. Vooralnog is de verwachting dat het gerealiseerde resultaat voor de begroting op de treasury-activiteiten ook voor 2009 positief zal zijn.

16

Welke extra kosten moet het Agentschap maken als tien middelgrote gemeenten besluiten te gaan schatkistbankieren die dat nu nog niet doen, en welke kostenbesparing realiseren die tien gemeenten?

De extra uitvoeringskosten voor het Agentschap van tien extra deelnemers zijn verwaarloosbaar. De kostenbesparing die de tien gemeenten zouden realiseren hangt af van hun financiële positie (hebben ze overtollige middelen of een leenbehoefte) en het verschil tussen de tarieven van de Staat en tarieven bij private partijen.

De gevolgen van deelname aan integraal schatkistbankieren is onderdeel van een onderzoek dat momenteel in voorbereiding is. In het onderzoek zal ingegaan worden op de gevolgen van deelname van decentrale overheden voor alle betrokken partijen. Ik zal de Kamer hierover op korte termijn informeren.